

**Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei
Præcepta Pars ...**

Tractatus II. In I. Præceptum De Fide, Spe, Charitate, Religione, & Peccatis
oppositis

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1711

Sectio III. Secundum Præceptum, & obligatio Fidei quoad actum internum
credenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59952](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59952)

S E C T I O III.

*Secundum Præceptum, & obligatio Fidei
quoad actum internum credendi.*

S U M M A R I U M.

16. *Quilibet adultus rationis compos tenetur assentiri explicitè Articulis fidei sufficienter propositis.*
17. *Idque quam primum moraliter potest, aut sufficienter capit: unus citius aut tardius altero, pro conditione subjecti.*
18. *Quo assensu semel habito, præceptum hoc affirmativum Fidei per se directè amplius non obligat.*
19. *Assignantur tempora, quibus per se obligat hoc præceptum.*
20. *Per accidens enim sæpissimè obligat.*
21. *Cujus, velut regula, ponuntur quatuor casus.*

A S S E R T I O III.

Omnis homo adultus & rationis compos tenetur acti interna assentiri articulis Fidei sibi explicitè & sufficienter propositis, quamprimum moraliter: eo assensu saltem semel habito, præceptum hoc affirmativum per se directè amplius non obligat, per accidens autem sæpissimè. Communis DD. ut patebit explicando particulatim.

§. I.

Tenetur assentiri articulis Fidei sibi explicitè, & sufficienter propositis.

- 16 **V**idelicet tanquam revelatis à Deo credibilibus ob argumenta & motiva adeò apparentia, ut secundum regulas Prudentiæ omninò moveri debeat ad assentiendum, seu ad Fidem talem acceptandam. Nullus enim sive jam fidelis, sive infidelis tenetur, imò nec potest assentiri alicui articulo-

titulo Fidei tanquam revelato à Deo nisi sufficienter sibi proposito, ut credibili, juxta dicta c. præced. *Nota hic*, aliquem infidelem vel ignarum adhuc rerum Fidei, variè posse se habere ad articulos Fidei credendos.

I. Potest se habere ut *ipure ignorans*: Utpotè, quia vel nunquam, aut cogitavit de rebus Fidei, vel si audivit, tamen non nisi confutando, irridendo, blasphemando, ut solet fieri apud hæreticos; vel certe sic, ut non apparuerit sibi probabile, vel credibile &c. Et talis sine dubio non tenetur, imò nec potest in hoc statu assentiri, juxta regulas Prudentiæ: *Quia qui cito credit, levis est corde.*

II. *Ut dubius*, quando audiens scilicet de rebus Fidei, incipit dubitare, an non fortè in sua Secta erret, & altera Fides Catholica vera sit? Et hoc statu etiam nondum quidem tenetur assentiri ob eandem rationem, jam tamen tenetur sub mortali diligenter inquirere de veritate: aliàs enim eo ipso ignorantia veræ Fidei fieret ipsi culpabilis voluntaria, quæ in rebus ad salutem necessariis sine dubio est peccatum mortale: Atque in hoc statu plurimi, imò fortè plerique nunc sunt apud hæreticos, præsertim inter Catholicos viventes.

III. *Ut suavis* de majore probabilitate: Quando scilicet ob argumenta vel motiva verè agnoscit Fidem nostram esse probabilem ac probabiliorem, quam suam sectam: Et hoc statu jam incipit major obligatio credendi. Et quædam *communis sententia cum Layman cit. c. 10.* asserit tunc jam teneri assentiri. *Sanchez tamen l. 2. moral. c. 1. n. 6.*

eum

cum aliis pluribus negat, eum tunc teneri statim assentiri, quamdiu sua Secta adhuc ipsi probabilis apparet, sed posse differre ad rem melius perpendendam, ut certior fiat in re gravissimi momenti extra tamen articulum vel periculum mortis, quando ob periculum animæ partem tutiorem amplecti oportet. Certum autem est talem suam de maiori probabilitate veræ Fidei, & falsitate suæ Sectæ ob suam minorem probabilitatem non posse etiam positivè & pertinaciter dissentire veræ Fidei sine peccato infidelitatis; cum in rebus ad salutem adeo necessariis tutior pars eligenda sit. Ut merito sit Innocentio XI. damnata sit ista propositio. 4. *In infidelitate excusabitur infidelis non credens, dum eius opinione minus probabili.*

IV. Denique ut *persuasus*, & quasi convictus in veritate, quando nimirum ei articuli Fidei Catholicæ adeo proponuntur credibiles, Scripturis, rationibus, miraculis, sanctitate & sapientiâ talium Fidem sectantium, aliisque motivis, ut intellectus ipsius omnino vincatur agnoscere, Fidem veram esse, & hoc statu nimirum censentur articuli Fidei ei sufficienter propositi, & is obligatus ad actum credendi, sic ut renuens assentiri, adhuc sine dubio peccet mortaliter contra dictamen conscientiæ, & hoc præceptum affirmativum Fidei, minimum peccato omissionis. Nam si insuper pergat pertinaciter dissentiri, & suæ falsæ Sectæ assentiri, peccabit etiam peccato commissionis, seu formalis infidelitatis v. g. hæresis. Ratio sumitur ex appertis verbis Christi Matth. ultimo: *Docete*

omni

omnes Gentes, baptizantes eos in Nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti, qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui autem non crediderit, condemnabitur. Quasi aperte Salvator dicat & præcipiat: cum eos docueritis, sive cum vestra doctrina debite informati fuerint de mea Fide, tunc aut debent credere, aut condemnari: atqui condemnatio est pœna peccati mortalis: ergo sub mortali adultus tenetur credere & assentiri articulis Fidei sufficienter propositis. Unde & ipse Christus in eis, quos vocavit, & Apostoli in eis, quos converterunt, semper exigebant actum Fidei circa Fidem propositam, ut passim videre est in Evangelio, & Actis Apostolorum v. g. Act. 8. Philippus Eunuchus petenti Baptismum ait: *Si credis in toto corde &c.*

§. II.

Quamprimum moraliter.

Postquam nimirum articuli Fidei ita sufficienter¹⁷ propositi sunt. Pueri ergo inter Fideles educati tenentur elicere assensum Fidei, quando usum rationis consecuti perfecte, Mysteria Fidei tanquam à Deo revelata sufficienter apprehendunt. Infidelis autem adultus tenetur elicere actum Fidei, quando, propositis sibi articulis Fidei, incipit jam prudenter agnoscere, seam esse veram Fidem, ea Mysteria credita esse vera, & contrarias Sectas esse falsas juxta dicta immediate §. *preced.* Communissima DD. pluribusque congestis Sanchez *cit. cap. 1. n. 8.* Lugo *De Fide d. 3. Sect. 1. Tannerus, Layman, Tamb. l. 2. 6. 1. §. 1. n. 8.* Sumitur aperte

partem ex verbis Christi *Matth. ult.* modò allegati
 Et ratio est: Quia Divino & naturali jure ad statum
 viatoris pertinet, ut ad propositum sibi finem ten-
 dat, atque ab eo non aberret; hoc autem fieri non
 potest, nisi finem suum, Deum, per ea, quæ ad
 illum Finem obtinendum necessaria sunt, cognoscatur
 & credat: ergò homo adultus & rationis compo-
 tenetur statim assentiri iis Articulis sufficienter pro-
 positus; saltem tenetur non diu differre assensum in
 re tanti momenti, ubi mora culpabilis, & mortalis
 æstimari debet arbitrio prudentis, maximè in pueris
 Unde notanter

Dixi: *quamprimum moraliter*, rectè enim mo-
 net Sanchez. *cit. c. 1. n. 3.* in praxi cum pueris non
 esse scrupulosè agendum quoad impletionem hu-
 jus præcepti, & peccatum omissionis. Nam præ-
 ter quàm, quòd frequenter accidat, pueros diu usum
 habere rationis, & tamen eis Mysteria Fidei, ut
 Fide supernaturali credenda, sufficienter non pro-
 ponantur & apprehendantur (quousque à præ-
 cepto Fidei sine dubio excusati sunt) insuper ipsi
 reverà non advertunt talem obligationem creden-
 di: Undè vix evenit, ut peccent non eliciendo as-
 sentum Fidei contra hoc præceptum. Adulti au-
 tem Fideles post Fidem veram sufficienter & plene
 propositam, si non statim aut brevi assentiantur,
 citius contra hoc præceptum peccabunt prudentis
 arbitrio; & vix sistent in incrudelitate negati-
 va contra hoc præceptum affirmativum, sed po-
 sitivè simul dissentiant, & in sua secta obstinaciter

ter perdurabunt, positiva incredulitate, & peccato commissionis, hæresis v. g. contra præceptum negativum non negandi veram Fidem agnitam.

Denique tam pueri adulti, quàm infideles conversi, postquam didicerunt Mysteria Fidei, Festa Christi coluerunt, Conciones, Missas &c. audierunt, nisi prorsus brutorum instar vixerint, omninò judicandi sunt, præbuisse saltem semel assensum iis Fidei Mysteriis, adeoque satisfacisse huic præcepto.

§. III.

Eo assensu semel habito, Præceptum hoc affirmativum Fidei per se directè amplius non obligat.

ITa contra Antiquos varios communis RR. cum
Card. de Lugo d. 13. Sect. 2. n. 45. Tamburin.
l. 2. c. 1. §. 9. Ratio solida est: Quia ex una
parte, nullum potest assignari tempus certum &
determinatum, neque Christi, neque Ecclesiæ Leges,
quo per se directè obligaret præceptum Fidei quo-
ad actum internum, ut mox patebit: ex altera
parte sæpissimè obligat per accidens, ut §. seq. vi-
debitur. Ut vel ideò Christus Dominus pruden-
ter credatur non voluisse imponere præceptum per
se directum Fidei, sed satis superque indicasse, eum
sæpius debere exerceri propter alios actus necessa-
rios: quare Lugo cit. merito censet, inutilem hanc
quæstionem de tempore, quo tenentur Fideles a-
ctus Fidei repetere, satisfaciat obligationi Fidei,
cui non videtur satisfieri semel tantum amplecten-
do Fidem, ejusque Mysteria credendo; Quia ni-
mirum

mirum non potest contingere moraliter, quod homo Christianus, qui semel Fidem Christianam toto corde amplexus est, nec postea ab ea defecit, nec de ea dubitavit, non repetat sæpissimè actus Fidei tum per se, tum per accidens una cum aliis actibus bonis necessariis vel liberis, ut orando, Missam audiendo, Sacramenta suscipiendo: Ut proinde hanc sententiam minimè involvere posse videatur propositio 17. damnata ab Innocentio XI. *Semel est, actum Fidei semel in vita elicere.* Sicut et alia 65. & ultima: *Sufficit illa Mystèria (SS. Trinitatis & Incarnationis) semel credidisse.* Cui nullus sit Catholicorum, nisi longè improbitus, qui illa Mystèria quotidie non sæpius exercitat in actu exercito, vel tot formationibus Crucis, & invocationibus SS. Trinitatis &c. et in actu signato expressè non dicat: *Credo verum quod à Deo revelatum esse tale mysterium:* ut supra iam innui. Sed videamus tempora communè assignata ab Antiquis, quibus per se obligat præceptum Fidei affirmativum ad actum intentum credendi.

Primum tempus ab omnibus etiam nobis assignatum est, quando incipit usus rationis, vel ad hoc vero Fides sufficienter proponitur, juxta dicta §. præced. Verùm id non fit tantum necessitate præcepti, sed etiam necessitate medii juxta dicta §. I.

Secundum tempus assignatur articulus mortis quia tunc Fidelis debet se contra Dæmonis tentationes infestissimas per actus Fidei munire, quod quidem per accidens libenter conceditur in calu-

quò tentatio aliter superari nequit, aut alii actus actum Fidei necessariò supponentes (ut Contritio, Confessio &c.) exercendi sunt: juxta dicenda §. seq. De per se autem nullum planè est fundamentum ejus obligationis.

Tertium tempus assignatur his terminis: *Saltem aliquoties in vita*: Sed confuse nimis & scrupulosè: Aliqui determinant, obligare hoc præceptum saltem semel in anno, sicut præceptum Confessionis & communionis: Alii diebus Dominicis & Festis, inter quos etiam dubitativè Scotus. Alii aliter, ut latè videre potes apud Suarez *hic d. 13. sect. 5.* Et Sanchez *lib. 2. moral. c. 1. n. 3.* Qui optimè refutant; cum nullum sit omninò fundamentum ejusmodi obligationis per se: per accidens autem ratione aliorum actuum per annum, vel totam vitam exercendorum, nullum potest esse dubium, ut patebit.

Quartum tempus etiam communiter assignatum est, quando urget gravis tentatio contra Fidem vel in communi, vel in particulari contra aliquod mysterium, quam quis non videatur posse superare, nisi contrarium actum Fidei eliciendo; tunc nimirum sub mortali obligari hominem actum Fidei elicere: quia alioquin relinquet se in periculo labendi in Fide, & consequenter omittendo actum Fidei peccabit mortaliter. Verùm imprimis casus iste rarissimus est, quia ordinariè ejusmodi tentationes multò securiùs superantur mentem aliò efficaciter convertendo, quàm per contrarios actus cum iis quasi altercando, quibus tentatio plerumque intendi & exercenda.

asperari solet, essetque nimis dura obligatio, magis pro scrupulosis, ut bene notant *Lugo & Tamburini. in cit.* Deinde dato casu, aliter non potest superari tentationem nisi per elicitedum contrarium actum Fidei, adhuc obligatio credendi non erit per se directe ex praeecepto Fidei affirmativo de elicitedo actu interno Fidei; sed per accidens & indirecte, ratione scilicet praeecepti negativi de Fide non abroganda, contra hoc ergo, non contra illud peccatum tentatus omittendo actum Fidei, sicque se exponendo, vel relinquendo in periculo labendi in Fide. Unde in Confessione non opus erit confiteri peccatum omissionis v. g. dicendo: *Semel non elicitedo actum Fidei, cum necesse esset*; sed tantum peccatum commissionis contra praeeceptum illud negatum: Utpote: *Exposui, vel permisi me in periculo in Fide labendi talis vel talis mysterii, etiam labens sum.* Quod valde notandum est; & patebit magis amplius.

§. IV.

Per accidens autem sapissime.

²⁰ **R**egulam generalem optime tradit Card. de Lugo cit. lect. 2. n. 43. *Toties erit obligatio credendi assensum Fidei, quoties is necessarius est ad observandum aliud praeeceptum, quod tunc obligat.* Ratio est: Quia qui tenetur ad aliquem finem, tenetur etiam ad ponenda media necessaria & proportionata: atqui v. g. obligatus die Festo audire Missam non potest eum actum debite exercere, nisi supposito actu Fidei, ut per se clarum est: ergo. Obligatio ergo haec per se directe non erit ex praeecepto

aliquo Fidei, sed ex obligatione alterius illius præcepti v. g. Missam audiendi, vel dicendi, communicandi &c. ad ejus observantiam necessarius est actus Fidei: & contra illud solum præceptum peccabitur omittendo actum Fidei, atque non erit duplex peccatum explicandum in Confessione, sed unum tantum contra illud aliud præceptum, v. g. dicendo: *Invalide, vel sacrilegè celebravi* &c. Ut cum Sanchez cit. Conink aliisque docet Lugo cit. n. 34. in fine. Et jam accipe

C A S U S,

Quibus per accidens est obligatio elicendi assensum Fidei.

Primus: Quando quis tenetur vel vult justificari, seu gratiam amissam recuperare per contritionem, aut attritionem cum Sacramento. *Certum apud omnes.* Non enim potest quis actum Contritionis vel attritionis supernaturalis elicere, nisi credat in Deum cum Spe veniæ: nisi credat Deum esse Summum Bonum, cujus amore conteritur: aut nisi credat, esse pœnas æternas & temporales à Deo peccatoribus decretas, quarum timore atteritur: denique nisi credat, esse Sacramentum pœnitentiæ, ac potestatem remittendi peccata, cujus ope liberari à peccatis intendit.

Secundus: Universaliter quodcumque homo tenetur elicere, vel exercere actum supernaturalem, qui necessariò semper supponit Fidem: Ut Spei, Charitatis, Religionis, v. g. orare, suscipere, vel administrare Sacramenta: ob eandem rationem facile applicabilem. Advertit tamen rectè Lugo cit. d.

13. *sect. 2. n. § 1.* In his omnibus necessario quidem
 intervenire Fidem actualem, non tamen semp
 actum formalem explicitum, quâ nimirum quis e
 pressè dicat: Credo Deum esse, quem nunc on
 Credo Sacramentum esse, quod nunc ministrat
 vel suscipere volo &c. Sed saltem implicite, &
 confuso, quatenus ex memoria notitiæ per Fide
 comparatæ habet Fidelis intentionem Deum
 mandandi, sperandi, orandi, Sacrum audiendi,
 offerendi, Sacramenta suscipiendi aut administ
 di &c. ex Fide prius & toties exercita sciens, De
 esse. Quamvis autem ad valorem Sacramenti
 requiratur ea Fides in ministrante, ut nimirum
 sciat vel credat, illud esse Sacramentum, certum
 men est, requiri in fideli ministro ad licitam mi
 strationem intentionem absolutam ex Fide & d
 strina Christi.

Tertius. Quodcumque urget gravis tenta
 contra quamcunque virtutem, & maximè ipsi
 Fidem, ut reverà aliter superari non posse videat
 quam scutò Fidei se muniendo, juxta illud: 1. Pe
 5. *Estote fortes in Fide &c.* Et siquidem tenta
 illa sit contra aliquam virtutem, utpote Spem, Cl
 ritatem, Castitatem &c. obligatio Fidei erit o
 ninò per accidens, & indirecta: sin autem tenta
 sit contra ipsam Fidem, obligatio erit quidem
 rectè ex ipsa virtute Fidei, sed iterum non ex il
 præcepto affirmativo sed, si sit periculum omni
 deficiendi, vel negandi Fidem etiam interiùs, ob
 gatio erit ex præcepto negativo non negandi Fide
 exteriùs vel interiùs: ad id enim præceptum
 spectat

spectat non facere actum prohibitum. & excludere ejus proximum periculum per media oportuna: Quale medium in proposito supponitur esse, munire se actu Fidei elicito. Vide quæ dixi §. *praced.* sub finem. Et hinc est casus

Quartus. Quando quis tenetur exteriùs confiteri Fidem maximè coram Tyranno cum periculo deficiendi in Fide, quod aliter non posset vitari, nisi fortiter urgendo actum internum Fidei, ea obligatio est etiam per se directè ex virtute Fidei: sed iterùm non ex præcepto affirmativo, sed ex præcepto negativo non negandi Fidem interiùs vel saltem exteriùs, prout fuerit periculum negandi, ob rationem modò datam.

SECTIO IV.

Præceptum tertium & quartum Fidei, quo ad confessionem & negationem Fidei externam.

SUMMARIUM.

22. *Qualis sit, aut esse debeat confessio Fidei externa.*
23. *Præcepto divino naturali tenentur fideles Fidem exteriùs verbo, signo, vel opere confiteri sub mortali,*
24. *Quoties id exigit honor Deo, vel Christo debitus, ut pulchrè exemplificatur quatuor casibus;*
25. *Et fidei confirmatio:*
26. *Aut quando Salus propria,*
27. *Vel proximorum periclitatur*
28. *In persecutione Fidei per se semper fugere licet, nisi officium obstet.*
29. *Nullo unquam casu, etiam mortis periculo, licet Fidem negare. sive expressè, sive interpretativè, verbo, signo, vel facto, &c.*
30. *Quando quis censetur negare Fidem explicitè: quando interpretativè.*

E 3

31. *Quan-*